

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 2, 8, 9, 12, 13, 15 IR 16 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-428(2)“ PROJEKTO
(TOLIAU - PROJEKTAS)
(TAP-21-1663; TAIS NR. 21-31614(2))

2021-11-23 Nr. NV-2969

Vilnius

Projekto rengėja – Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas. Pateikti Vyriausybės išvadą **iš esmės pritarti** Seimo nario A. Lydekos teikiamam Asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 2, 8, 9, 12, 13, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-428(2).

Dabartinė situacija. 2021 m. rugsėjo 29 d. Seimo valdybos sprendimu Nr. SV-S-212 Vyriausybės buvo paprašyta pateikti išvadą dėl Asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 2, 8, 9, 12, 13, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-428(2) (toliau – įstatymo projektas). Įstatymo projektu siekiama pagerinti asociacijų teisinę aplinką ir siūloma suteikti asociacijoms teisę banko sąskaitas atsidaryti ne tik kredito įstaigose, tačiau ir elektroninių pinigų įstaigose, taip pat galimybę asociacijos kolegialaus valdymo organo nariais tapti ir fiziniams asmenims, nesantiems asociacijos nariais; suteikti daugiau teisių visuotiniam susirinkimui nustatyti veiklos tikslus, nario mokesčius ir narių priėmimo, išstojimo ir pašalinimo tvarką; sudaryti galimybes įstatuose nustatyti dalyvavimą asociacijos veikloje ne tik narystės pagrindu ir galimybę steigti tarptautines nevyriausybinės organizacijas, patikslinti, kad asociacijos nariai turi teisę susipažinti su asociacijos narių sąrašu nebūtinai asociacijos buveinėje ir neriboti galimybės disponuoti asociacijos turtu ne pelno tikslais.

Projekto esmė. Siūloma **iš esmės pritarti** įstatymo projektui, bet pasiūlyti **tobulinti įstatymo projektą** pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

- pagal šiuo metu galiojančias Asociacijų įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas naujų asociacijos narių priėmimo, narių išstojimo ir pašalinimo iš asociacijos tvarka bei sąlygos turi būti nustatytos asociacijos įstatuose, kas sąlygoja, kad norint pakeisti šią tvarką turi būti keičiami įstatai, o tokį sprendimą galėtų priimti visuotinis narių susirinkimas, pritarus ne mažiau kaip 2/3 susirinkime dalyvaujančių asociacijos narių. Atsisakius tokios nuostatos ir pavedus šią funkciją visuotiniam narių susirinkimui, sprendimui priimti pakaktų mažesnės balsų daugumos – t. y. jei „už“ balsuotų daugiau susirinkime balsuojančių susirinkimo dalyvių negu „prieš“. Asociacijos esmė ir paskirtis yra koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus, asociacijos veikla remiasi narystės pagrindais, todėl naujų narių priėmimas yra vienas iš esminių asociacijos sprendimų, tuo tarpu įstatymo projektu siūlomas reguliavimas palengvintų naujų narių priėmimo, narių išstojimo ir pašalinimo iš asociacijos tvarkos bei sąlygų nustatymą ir keitimą, galimai sukeltų dažną tos tvarkos keitimą ar pritaikymą konkreitiems esamiems ar būsimiems asociacijos nariams, neatitiktų asociacijos narių interesų ir teisėtų lūkesčių išsaugoti asociacijos narių kvalifikuota balsų dauguma jau priimtus sprendimus. Todėl tikslinga galiojančios nuostatos nekeisti;
- papildomai Įstatyme būtų galima numatyti galimybę asociacijai savo įstatuose nustatyti kitokią naujų narių priėmimo tvarkos ir sąlygų nustatymo ir keitimo tvarką (pvz., nereikalauti, kad tokiam įstatų pakeitimui pritartų ne mažiau kaip 2/3 susirinkime dalyvaujančių asociacijos narių). Tokiu būdu asociacijai būtų suteikiama galimybė pačiai pasirinkti ir nuspręsti, ar jai tinkamas Įstatymo nustatytas reguliavimas, ar vis

dėlto asociacija norėtų nusistatyti kitokią asociacijos narių balsų daugumą, kuriai esant įstatuose galėtų būti atliekami nurodomos tvarkos ir sąlygų keitimai;

- Civilinio kodekso 2.47 straipsnio 2 dalyje, kituose, atskiras juridinių asmenų teisinės formas reglamentuojančiuose įstatymuose (pvz., Viešųjų įstaigų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 4 punktas) įtvirtintas reikalavimas, kad veiklos tikslai turi būti apibūdinti aiškiai ir išsamiai, nurodant veiklos sritį bei rūšį. Be to, vadovaujantis Civilinio kodekso 2.74 straipsnio 2 dalimi, viešieji juridiniai asmenys turi specialųjį teisumą, t. y. jie gali turėti ir įgyti tik tokias civilines teises ir pareigas, kurios neprieštarauja jų steigimo dokumentams ir veiklos tikslams. Civilinis kodeksas nustato pirmiau minėtų reikalavimų pažeidimo pasekmes – viešųjų juridinių asmenų sudaryti sandoriai, prieštaraujantys jų veiklos tikslams, gali būti pripažįstami negaliojančiais. Todėl įstatymo projektu neturėtų būti atsisakoma galiojančio reikalavimo asociacijos įstatuose nurodyti asociacijos veiklos tikslus, kurie turi būti apibūdinti aiškiai ir išsamiai, nurodant veiklos sritis ir rūšis;
- siūlymas asociacijos įstatuose numatyti kitokius dalyvavimo asociacijoje būdus, kurie nėra laikomi naryste, lieka neaiškus ir neapibrėžtas, ar kalbama apie dalyvavimą juridiniame asmenyje, ar apie kitas veikimo kartu su juridiniu asmeniu formas. Kadangi asociacijos tikslas yra koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus, nustčius „kitokius dalyvavimo asociacijoje būdus“ galėtų būti paneigiama pačios asociacijos esmė – vienyti, koordinuoti visus narius, juos ginti ir kartu tenkinti viešuosius interesus. Todėl įvertinant tai, kad Įstatymas nenumato galimybės vienyti kitus asmenis, kurie nėra asociacijų nariai, turėtų būti atsisakyta šio pakeitimo įstatymo projekte;
- tarptautinių nevyriausybinių organizacijų steigimo tvarką reglamentuoja valstybių, kuriose jos steigiamos, nacionalinė teisė (stojimą į tarptautines nevyriausybines organizacijas – pačių organizacijų dokumentai ir valstybių nacionalinė teisė), todėl siūlytina tikslinti įstatymo projektą ir vietoje numatomos nuostatos „asociacija įstatų nustatyta tvarka gali įsteigti“ įrašyti „asociacija įstatų nustatyta tvarka gali priimti sprendimą įsteigti“;
- įstatymo projektu siūloma numatyti išimtį, kad asociacijos turtas galėtų būti perduodamas panaudos pagrindais asociacijos nariui, kuris yra pelno nesiekiantis juridinis asmuo. Siūlomu reguliavimu nebūtų užtikrinamas visų narių lygiateisiškumas, nes galimybė naudotis asociacijos turtu panaudos pagrindais būtų suteikiama tik nariui – pelno nesiekiančiam juridiniam asmeniui. Būtent asociacijos narių diferencijavimas nėra pagrįstas ir tikslingas, nes šių juridinių asmenų tikslas yra koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus, o siūlomas reguliavimas neatitiktų lygiateisiškumo principo, todėl siūlytina atsisakyti šios nuostatos;
- visa asociacijos veikla ir bet kokie veiksmai sietini su jos tikslais, todėl gautą paramą asociacija taip pat turėtų naudoti tik įstatuose nustatytiems tikslams, nes kitokios veiklos asociacija vykdyti ir negali, o paramos priėmimas kitais nei asociacijos įstatuose nurodytais tikslais prieštarautų veiklos tikslams ir neatitiktų galiojančio reguliavimo. Atsižvelgiant į tai, įstatymo projektu siūlomo pakeitimo, kad asociacija galėtų priimti pinigų ar kito turto, jei duodantis asmuo nurodo juos naudoti kitiems, negu asociacijos įstatuose yra nustatyta, tikslams, atsisakytina kaip neatitinkančio Civiliniame kodekse įtvirtinto reguliavimo ir viešųjų juridinių asmenų specialaus teismo turinio;
- teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, tačiau visais atvejais ne anksčiau kaip po 3 mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos (Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalis). Atsižvelgiant į tai, tikslintina įstatymo projekto įsigaliojimo data.

Derinimas. Projektas teiktas išvadoms gauti Finansų ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai ir Nevyriausybinių organizacijų tarybai. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Nevyriausybinių organizacijų taryba informavo, kad pastabų ir pasiūlymų projektui neturi. Finansų ministerija pastabų projektui per nustatytą terminą nepateikė. Projektas patikslintas pagal Užsienio reikalų ministerijos pasiūlymą.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatoms. Projektas Vyriausybės programos nuostatų tiesiogiai neįgyvendina.

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta **2021 m. spalio 27 d.**

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. lapkričio 23 d. išvadoje Nr. NV-2961 pateiktas tikslinamojo pobūdžio pastabas ir projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Aušra Balčiūnaitytė

